

**Anexa nr. II la Ordinul Ministrului Educației nr. 3702/21.04.2021
MINISTERUL EDUCAȚIEI**

**Programa școlară
pentru aria curriculară**

***TERAPIE EDUCAȚIONALĂ COMPLEXĂ ȘI
INTEGRATĂ***

Disciplina *SOCIALIZARE*

**Învățământ special
Clasele a V-a – a VIII-a
Dizabilități intelectuale ușoare și moderate**

București, 2021

Notă de prezentare

Terapia Educațională Complexă și Integrată este o ramură a psihopedagogiei speciale care abordează complex și integrativ programele educațional terapeutice pentru valorificarea resurselor de învățare prin: *stimulare cognitivă, ludoterapie, terapie ocupațională, activități de socializare și formarea autonomiei personale a elevului*, oferind o largă deschidere spre normalizarea condițiilor de viață.

Programa școlară pentru **Terapia educațională complexă și integrată** reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele V- VIII din învățământul special gimnazial, având următoarea structură:

- Notă de prezentare,
- Competențe generale,
- Competențe specifice,
- Conținuturi,
- Sugestii metodologice.

Aria curriculară **Terapia educațională complexă și integrată** este prevăzută în *Planul-cadru de învățământ pentru învățământul special gimnazial, dizabilități intelectuale ușoare și moderate*, Anexa nr. 7 la O.M.E.N. nr. 3622/18.05.2018 privind aprobarea planurilor-cadru pentru învățământul special preșcolar, primar și gimnazial, și cuprinde următoarele discipline:

- *Formare a autonomiei personale,*
- *Socializare,*
- *Stimulare cognitivă,*
- *Terapie ocupațională,*
- *Ludoterapie.*

Parte integrantă a ariilor curriculare cu caracter terapeutic, **Terapia educațională complexă și integrată** are alocate 20 de ore săptămânal/clasă care sunt normate învățătorului-educator sau profesorului-educator. Distribuția orelor pe tipuri de activități terapeutice se realizează de către fiecare cadru didactic, cu avizul Comisiei pentru curriculum din fiecare unitate de învățământ special, numărul orelor stabilindu-se, în mod personalizat, pentru fiecare clasă, în funcție de particularitățile de vârstă și nevoile de dezvoltare ale elevilor.

Activitățile sunt desfășurate de către învățători-educatori/profesori-educatori, cadre didactice cu studii de specialitate în domeniul psihologiei și științelor educației sau absolvenți ai altor specializări cuprinse în Centralizator, care au parcurs un stagiu atestat de pregătire teoretică și practică în educația specială, conform art. 248, alin. (5) din Legea Educației Naționale nr. 1/2011.

Activitățile cuprinse în aria curriculară **Terapia educațională complexă și integrată** sprijină și completează programul de predare-învățare-evaluare realizat de profesorul de psihopedagogie specială și se derulează în continuarea programului instructiv-educativ susținut de acesta. Conținutul activităților de **Terapia educațională complexă și integrată** va fi corelat cu cel al celorlalte activități instructiv-educative și terapeutice.

Activitățile propuse în această programă au un caracter terapeutic și urmăresc formarea unor competențe în sfera cunoașterii, a autonomiei personale și sociale, și creșterea gradului de adaptabilitate al elevilor cu dizabilități, în vederea participării active la viața comunității, fiind în concordanță cu prevederile Legii educației naționale nr.1/2011 și cu actele normative subsecvente Legii educației naționale, din domeniul învățământului special și special integrat care garantează „drepturi egale de acces al tuturor cetățenilor României la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar și superior, precum și la învățarea pe tot parcursul vieții, fără nici o formă de discriminare”.

Achizițiile, transpuse în programă sub forma competențelor (generale și specifice), converg spre dezideratul general de formare a unei personalități apte de a participa activ la viața în familie, de grup profesional și social.

Programa școlară de **Terapia educațională complexă și integrată** propune o varietate largă de activități, oferind cadrului didactic libertatea de a alege exercițiile de învățare și activitățile cu caracter terapeutic-compensator corespunzătoare nivelului de dezvoltare psihofizică al elevilor cu dizabilități și, respectiv, zonei proximei dezvoltări al fiecărui caz în parte.

Diversitatea metodologică este strâns legată de cadrul larg al conținutului organizat pe numeroase domenii aflate în strânsă interdependență. Fiecare tip de activitate terapeutică propune o întreagă paletă de metode, tehnici și strategii didactice cu valențe pregnant terapeutice.

Principiul integrativ al acțiunii educațional-terapeutice obligă ca activitățile educaționale să fie valorificate sub toate aspectele, ca urmare a faptului că aceste categorii terapeutice nu pot fi abordate separat. Cadrul didactic trebuie să apeleze la toate tehnicile terapeutice care utilizează actul însușirii cunoștințelor și formării deprinderilor în sfera educației intelectuale, la cele care utilizează jocul și mișcarea ca factori terapeutici în sfera educației fizice, artterapia și terapia ocupațională satisfăcând principiile educației estetice.

Acest obiectiv de integrativitate se poate realiza prin două modalități. Prima modalitate presupune elaborarea de sisteme de activități educațional-terapeutice, pentru un anumit obiectiv comportamental final, care se poate realiza prin strategii și tehnici educațional-terapeutice diferite:

- prin strategii de psihoterapie cognitivă sub diferitele ei forme,
- prin psihoterapie de expresie concretizată în maniere diferite,
- prin activități educaționale cu preponderență psihomotrică,
- prin activități de formare a autonomiei personale și sociale.

A doua modalitate este structurată pe demersul integrat prin care educația/învățarea nu este concepută a fi apanajul unor unități izolate, ci ca o educație/învățare care să valorifice toate resursele de învățare/educație conexe oferite elevului de școală, familie și de comunitate, ultimele două având o importanță deosebită în problematica generală a integrării elevului cu dizabilități în comunitate, în condiții de viață normală.

La baza proceselor de învățare recuperatorie stau educația senzorial-motrică și dobândirea autonomiei personale și sociale, acestea asigurând terenul educației cognitive și al integrării în comunitate.

Terapia educațională complexă și integrată este structurată pe 5 discipline: *Formare a autonomiei personale, Socializare, Stimulare cognitivă, Terapie ocupațională și Ludoterapie*. Pentru fiecare dintre cele 5 discipline a fost elaborată o programă școlară stabilindu-se competențe generale și specifice, activități de învățare și domenii de conținut.

Activitățile specifice **Terapiei educaționale complexe și integrate** sunt prezentate în complexitatea lor, respectând principiul integrativității ce reprezintă o caracteristică esențială a terapiei educaționale. Aceste activități, deși pot avea fiecare în parte autonomie funcțională proprie, de sine stătătoare, se găsesc și într-o relație de interdependență reciprocă. Această viziune relevă în mod pregnant caracterul integrat, fapt ce are implicații metodologice notabile în organizarea și desfășurarea activităților educațional-terapeutice.

Programele școlare de TERAPIA EDUCAȚIONALĂ COMPLEXĂ ȘI INTEGRATĂ sunt concepute pe ciclul de școlaritate oferind o gamă variată de activități educațional-terapeutice.

Formațiunile de studiu/clasele de elevi în învățământul special sunt heterogene și chiar dacă elevii sunt grupați în principal în funcție de criteriul vârstei cronologice și criteriul tipului și gradului dizabilității, în aceeași clasă elevii au niveluri de dezvoltare diferite, diagnostice și sindroame variate, fapt ce împiedică o abordare unitară a unei teme cu toți elevii.

Activitatea se desfășoară preponderent individualizat, personalizat, iar formarea unei competențe specifice poate dura întregul ciclu școlar.

De asemenea, pe parcursul unui ciclu de școlarizare elevii pot înregistra progrese semnificative dar și regrese, anulându-se astfel achizițiile dobândite în cadrul demersului educațional-terapeutic parcurs, creându-se discrepanțe la nivelul clasei de elevi, făcând dificilă abordarea frontală a activităților.

Socializarea presupune achiziția unor cunoștințe despre sine și despre mediul înconjurător, însușirea unor norme de conduită socială, care vor permite integrarea persoanei cu dizabilități în societate.

Copilul stabilește relații interpersonale încă din frageda copilărie, inițial la nivelul grupului familial, apoi în grupul școlar și, odată cu amplificarea procesului de socializare, la nivelul unor grupuri sociale extinse, la nivelul comunității. Relațiile copilului cu grupurile sociale în care se va integra de-a lungul existenței sale vor exercita o influență deosebită atât asupra evoluției sale, cât și asupra activităților desfășurate.

Îndeplinirea unor sarcini sau activități comune determină între membrii grupului respectiv relații de interdependență, în vederea atingerii scopului comun propus. Pe de altă parte, pe lângă relațiile legate strict de natura obligațiilor sau a activităților, viața în grup comportă întotdeauna și aspecte emoțional-afective, precum și momente de tensiune și conflict.

Integrarea socială a elevilor cu dizabilități impune găsirea de soluții educaționale bazate pe curriculumul deschis, centrat pe copil și respectând principiile educației integrate. În acest context, activitățile de **Socializare** vizează consolidarea responsabilității și a interacțiunii sociale adecvate, în comunități variate: familie, școală, grup de prieteni, comunitate locală, alte contexte familiare.

Programa școlară de **Socializare** este centrată pe competențe și își propune să aducă în prim plan activitatea didactică orientată spre elev. Proiectarea curriculară centrată pe competențe răspunde cercetărilor din psihologia cognitivă, conform cărora prin competență se realizează transferul cunoștințelor și a abilităților în situații și contexte noi.

Competențele specifice sunt însoțite de exemple de activități de învățare, care constituie modalități de organizare a activității didactice în scopul realizării competențelor. Varietatea de activități de învățare prezentate oferă posibilitatea cadrului didactic să respecte ritmul de dezvoltare al copilului și să aleagă activitățile în funcție de potențialul acestuia.

În cadrul activităților de Socializare sunt avute în vedere următoarele aspecte:

- stabilirea de relații interpersonale pozitive;
- comunicarea eficientă la nivelul diferitelor grupuri;
- cooperarea cu cei din jur și asumarea răspunerii față de propriile acțiuni;
- prevenirea și gestionarea conflictelor;
- aplicarea regulilor de comportament acceptate social;

Cadrul didactic are la dispoziție un cadru larg de selectare atât a conținutului, cât și a perspectivelor de abordare, în funcție de competențele vizate.

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice care contribuie predominant la realizarea competențelor generale, proiectarea activității didactice, precum și elemente de evaluare continuă.

Competențe generale

- 1. Relaționarea interpersonală armonioasă în contexte variate**
- 2. Adoptarea unui comportament proactiv în cadrul grupului, manifestând abilități de muncă în echipă**
- 3. Practicarea de comportamente morale adecvate grupurilor din care face parte**

CLASELE a V-a – a VIII-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Relaționarea interpersonală armonioasă în contexte variate****Clasele a V-a – a VIII-a****1.1. Aplicarea regulilor de interrelaționare pozitivă în contexte școlare și extrașcolare**

- exerciții de identificare în imagini a diferitelor comportamente manifestate într-un grup;
- exerciții de identificare a unor reguli de comportament în relația cu ceilalți, pe baza discutării unor situații concrete din experiența elevilor;
- exerciții de evidențiere a regulilor de interrelaționare pozitivă din povești, povestiri, poezii, fabule, etc.;
- exerciții de selectare a unor interese comune ca premiză a stabilirii unor relații pozitive în cadrul grupului;
- exerciții-joc de diferențiere a comportamentelor care contribuie la inițierea și păstrarea unei relații pozitive într-un grup;
- elaborarea unor lucrări individuale sau în echipă despre relațiile existente în cadrul grupului;
- jocuri de rol pe teme privind raporturile între oameni;
- realizarea unor postere pentru a pune în valoare calitățile și comportamentele pozitive identificate la ceilalți membri ai grupului.

1.2. Aplicarea de tehnici de comunicare eficientă în interacțiuni familiale, școlare și comunitare

- exerciții de identificare a regulilor de comunicare în texte, imagini, conținuturi video, etc.;
- exprimarea prin desen a regulilor de comunicare la școală și afișarea acestora pentru a fi vizualizate de elevi;
- jocuri de rol ilustrând modalități pozitive/negative de interacțiune verbală;
- exerciții practice de comunicare civilizată cu tematică diversă;
- identificarea modalităților de comunicare ale persoanelor pasive, asertive și agresive utilizând suporturi diverse: povești, versuri ale unor cântece cunoscute, secvențe de film;
- exerciții de adaptare a comunicării la diferite situații, contexte, parteneri de dialog, etc.;
- vizionări de filme și soft-uri educative cu tematică privind comunicarea eficientă.

2. Adoptarea unui comportament proactiv în cadrul grupului, manifestând abilități de muncă în echipă**Clasele a V-a – a VIII-a****2.1. Asumarea răspunderii față de acțiunile proprii și față de cele ale grupurilor din care face parte**

- exerciții de identificare a comportamentelor adecvate în cadrul unui joc și a celor specifice muncii în echipă;
- analizarea unor cazuri de nerespectare a regulilor de relaționare într-un grup;
- exerciții de apreciere a consecințelor unor manifestări caracteriale neadecvate;
- organizarea unor expoziții cu desene, postere, texte despre beneficiile cooperării în cadrul grupului;
- jocuri de rol cu privire la diferite situații de comunicare și relaționare socială;
- exerciții de imaginare a unor situații deosebite care solicită diferite tipuri de răspunsuri;
- exerciții de identificare a consecințelor propriilor acțiuni;
- povestirea unor situații concrete din viața copilului, însoțită de analiza semnificațiilor și a concluziilor și lecțiilor învățate.

2.3. Implicarea activă în cadrul grupului în realizarea de sarcini comune, cu respectarea regulilor muncii în echipă

- exerciții de stabilire a modalităților de realizare în grup a unei sarcini de lucru: împărțirea sarcinilor, respectarea cerințelor, încadrarea în timp etc.

Clasele a V-a – a VIII-a

- rezolvarea unor sarcini simple, în cadrul clasei, manifestând comportamente bazate pe respect, încredere, sinceritate, toleranță, grijă față de sine și față de ceilalți;
- exersarea cooperării în rezolvarea unor sarcini simple de lucru în grup, identificând posibilitățile de realizare a sarcinii prin valorificarea calităților fiecărui membru al grupului;
- rezolvarea, prin cooperare, a unor sarcini simple de lucru, în diferite contexte ale vieții cotidiene (în familie, în grupul de prieteni, în clasă, la școală, în comunitate);
- exersarea modalităților de exprimare adecvată a trăirilor în raport cu membrii grupului cu care interacționează, precum și cu membrii altor grupuri;
- jocuri de rol privind modul în care trebuie să se comporte membrii unui grup în situații date.

2.4. Utilizarea adecvată a strategiilor și tehnicilor de evitare și gestionare a conflictului prin aplicarea negocierii, ca modalitate de soluționare a divergențelor

- exerciții de identificare a diferitelor tipuri de conflicte, a cauzelor care le generează și a modalităților de prevenire și rezolvare a acestora;
- analizarea unor situații conflictuale din viața elevilor, filme și texte scrise pentru identificarea surselor conflictului și a tehnicilor de comunicare utilizate;
- discutarea unor cazuri generatoare de conflicte în grupul de apartenență și modalități de soluționare a acestora;
- dialoguri tematice pentru identificarea stilurilor de negociere și a strategiilor de gestionare a conflictelor;
- exerciții de schimbare a finalului unei situații conflictuale din povești, filme;
- jocuri de rol pentru aplicarea tehnicilor simple de comunicare și negociere a conflictelor;

3. Practicarea de comportamente morale adecvate grupurilor din care face parte**Clasele a V-a – a VIII-a****3.1. Diferențierea modelelor comportamentale adecvate și neadecvate în diferite contexte sociale**

- exerciții de identificare a unor comportamente adecvate și neadecvate în cadrul diferitelor grupuri de apartenență;
- vizionarea unor filme inspirate din povești care ilustrează comportamente adecvate și neadecvate;
- construirea unor povești cu început dat, care să pună în evidență comportamente bazate pe corectitudine și cooperare;
- jocuri de rol, pornind de la personaje cunoscute sau de la întâmplări din experiența proprie care să pună în evidență comportamente adecvate în diferite contexte;
- exemplificarea unor acțiuni personale în care elevii au făcut dovada unor comportamente adecvate și neadecvate;
- exerciții-joc de exprimare a propriilor opinii legate de persoane, întâmplări, evenimente, situații date, etc.;
- exerciții-joc de luare a unor decizii în situații problemă.

3.2. Aplicarea regulilor de comportare în diferite contexte, în acord cu modele de conduită, acceptate social

- exerciții de recunoaștere a unor situații care evidențiază respectarea sau încălcarea regulilor de comportare;
- jocuri de rol care valorizează respectarea regulilor de comportare în diferite contexte;
- exerciții de apreciere a propriei conduite, în raport cu regulile de conduită stabilite;
- discuții individuale și în grup pentru identificarea măsurilor de corectare a unor comportamente neadecvate;
- exerciții de identificare a unor reguli de comportament acceptate social, pornind de la povestiri, desene animate familiare și de la situații observate în contexte de viață;

Clasele a V-a – a VIII-a	
<ul style="list-style-type: none"> - exemplificarea unor acțiuni personale în care elevii au făcut dovada aplicării regulilor de comportare acceptate social; - exersarea aplicării regulilor de comportare acceptate social în situații reale de viață. 	
3.3. Manifestarea cooperării în condițiile acceptării pluralismului și valorizării pozitive a diferențelor interumane	
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare, pe suport imagistic, a persoanelor aparținând unor culturi diferite; - exerciții de stabilire a asemănarilor și deosebirilor între persoane aparținând unor culturi diferite; - jocuri de rol pe teme privind raporturile între oameni; - imaginarea unor situații față de care să precizeze cum ar acționa dacă ar face parte din diferite grupuri; - exerciții de compunere, povestire, dramatizare pentru evidențierea specificului relațiilor sociale din cadrul diferitelor grupuri; - exerciții de asociere a ritualurilor, datinilor, obiceiurilor cu evenimente religioase, sociale; - jocuri de socializare cu prilejul sărbătorilor oficiale și religioase; - exerciții de valorizare a relaționării pozitive cu copiii care provin din grupuri etnice, culturale, sociale diferite sau care au nevoi speciale; - jocuri de rol pentru exersarea sentimentului de respect față de diferențele interumane. 	

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasele a V-a – a VIII-a
Relaționare interpersonală	Tipuri de comportamente Reguli de comportament în relația cu ceilalți Comunicarea eficientă <ul style="list-style-type: none"> → Reguli de comunicare în mediul familial → Reguli de comunicare în mediul școlar → Reguli de comunicare în mediul social
Grupul social	Relaționare în cadrul grupului <ul style="list-style-type: none"> → Relații în familie → Relații în grupul școlar → Relații în comunitate
Norme și comportamente moral-civice	Comportamente în grupurile de apartenență: <ul style="list-style-type: none"> → Comportamente bazate pe respect, sinceritate, cinste, grijă față de sine și față de ceilalți → Comportamente bazate pe lipsă de respect, minciună, necinste, lipsă de grijă față de sine și față de ceilalți

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programelor școlare de *Terapie Educațională Complexă și Integrată* pentru proiectarea și derularea activităților specifice: *Formare a autonomiei personale, Socializare, Stimulare cognitivă, Terapie ocupațională și Ludoterapie*.

Cadrul didactic va urmări ca actul educațional să vizeze crearea unor situații de învățare cu un pregnant caracter practic-aplicativ și terapeutic, în vederea formării unor competențe în sfera cunoașterii, dar și creșterea gradului de adaptabilitate și independență al elevilor, prin realizarea conexiunii permanente între cele 5 tipuri de activități de *Terapie Educațională Complexă și Integrată*.

Strategii didactice:

Metodele de învățământ vor fi selectate în raport cu contribuția specifică în formarea competențelor, conținutul activităților didactice și cu particularitățile elevilor (vârsta, nivelul dezvoltării psihice, tipul și gradul dizabilității, specificitatea mijloacelor de comunicare alternative). Se pot utiliza o varietate de metode didactice: expositive, intuitive, activ-participative, etc.

Metodele expositive utilizate în activitățile didactice cu elevii cu dizabilități intelectuale vor respecta următoarele cerințe:

- folosirea unui limbaj adecvat, corespunzător nivelului comunicării;
- prezentarea clară, precisă și concisă a informațiilor, sistematizarea ideilor;
- antrenarea elevilor prin întrebări de control pentru a verifica nivelul înțelegerii conținuturilor și a interveni cu noi explicații și clarificări atunci când se impune acest lucru;
- evitarea verbalismului excesiv.

Metodele de simulare (bazate pe *jocul didactic și dramatizare*) pot fi aplicate cu succes, facilitând participarea activă, emoțională a elevilor, constituind și un mijloc de socializare și interrelaționare.

În contextul activităților didactice specifice învățământului special *metoda demonstrației, a modelării sau a imitației* sunt potrivite și eficiente în actul educațional datorită compatibilității dintre specificul lor și particularitățile de învățare ale elevilor cu dizabilități.

Utilizarea *metodelor activ-participative* vor permite elevului cu dizabilități intelectuale atingerea competențelor prin efort personal sau prin colaborare cu alți colegi. Specific acestor metode este faptul că stimulează interesul pentru cunoaștere, facilitează contactul cu realitatea înconjurătoare și dezvoltă învățarea prin cooperare. Acestea contribuie la formarea competențelor referitoare la ascultarea activă, luarea deciziei, autonomiei personale, responsabilității și participării sociale.

Selecția, stabilirea și integrarea *mijloacelor de învățământ* în cadrul activităților educațional-terapeutice se realizează prin corelarea permanentă a acestora cu specificul competențelor vizate, al conținuturilor concrete și al metodelor și procedeele didactice utilizate.

În cazul elevilor cu dizabilități intelectuale unele mijloace pot avea și un rol compensator, antrenând dezvoltarea unor competențe specifice.

Planificarea și proiectarea didactică:

Programa școlară reprezintă documentul curricular oficial de referință pentru elaborarea planificării anuale și semestriale.

Elaborarea planificării calendaristice presupune parcurgerea următoarelor etape:

- corelarea competențelor specifice cu conținuturile prezentate în programa școlară;
- stabilirea unităților de învățare;

- stabilirea succesiunii parcurgerii unităților de învățare;
- stabilirea bugetului de timp necesar pentru fiecare unitate de învățare.

Planificarea anuală poate fi realizată potrivit tabelului de mai jos:

Nr. crt.	Unitatea de învățare	Competențe specifice	Nr. ore	Observații

Planificarea anuală presupune:

- identificarea unităților de învățare și a succesiunii acestora;
- asocierea unităților de învățare cu competențele specifice;
- eșalonarea în timp (precizarea numărului de ore pentru fiecare unitate de învățare).

Planificarea semestrială poate fi elaborată astfel:

Nr. crt.	Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Nr. ore/ perioada	Observații

Planificarea semestrială presupune parcurgerea următoarelor etape:

- realizarea asocierilor dintre competențele specifice și conținuturi;
- distribuirea conținuturilor pe unități de învățare;
- stabilirea succesiunii de parcurgere a unităților de învățare;
- alocarea timpului considerat necesar pentru fiecare unitate de învățare.

Având în vedere specificul activităților de Terapie Educațională Complexă și Integrată, proiectarea activităților didactice se poate realiza și pe termen scurt, respectiv săptămânal, permițând cadrului didactic adaptarea intervenției terapeutice în funcție de zona proximei dezvoltări și potențialul de dezvoltare al elevilor.

Un posibil model de **planificare săptămânală**, este prezentat mai jos:

Ziua	Orar	Subiectul activității	Obiective operaționale	Strategii didactice	Evaluare	Observații

În realizarea **planificărilor săptămânale**, se vor avea în vedere următoarele aspecte:

- selectarea conținuturilor, a subiectelor activităților și asocierea acestora cu obiectivele operaționale, în concordanță cu particularitățile colectivului de elevi;
- selectarea celor mai adecvate strategii didactice;
- prezentarea metodelor și instrumentelor aplicabile la clasă, tipul acestora.

Evaluarea

Evaluarea elevilor cu dizabilități intelectuale se realizează în contexte diferite, atât prin metode tradiționale, cât și prin metode moderne de evaluare. Ea are o funcție puternic ameliorativă, întreg procesul didactic și terapeutic adaptându-se permanent în funcție de rezultatele acesteia.

Având în vedere faptul că la activitățile de *Terapie Educațională Complexă și Integrată* nu se realizează aprecierea prin note sau calificative, va fi utilizată preponderent evaluarea de progres, raportată la competențele vizate prin documentele de proiectare a intervenției educațional-terapeutice.

Contexte, factori și medii de instruire

Spre deosebire de activitățile de predare-învățare-evaluare care se desfășoară de regulă, în sălile de clasă, activitățile educațional-terapeutice, prin specificul lor, se pot desfășura și în medii mai puțin formale, adecvate contextului de învățare: camere polisenzoriale, laboratoare IT, ateliere tematice, săli de sport, terenuri de joacă etc.

În funcție de domeniul tematic abordat, activitățile de **Socializare** pot impune schimbarea cadrului clasic de desfășurare a intervenției educațional-terapeutice cu medii mult mai adecvate contextului de învățare:

- vizitele la muzee, obiective turistice, instituții, deplasări în comunitate, care asigură cadrul pentru exersarea deprinderilor de comportare;
- deplasările în natură și excursiile, oferă cadrul relațional și acțional (prin interacțiunea cu colegii în contexte extrașcolare);
- spectacolele de teatru, adecvate vârstei și nivelului de înțelegere al copiilor, care transmit mesaje referitoare la modele de conduită, de comportamente moral-civice;
- serbări sau alte evenimente artistice;
- activități desfășurate în parteneriate cu elevi din alte școli în scopul realizării unor proiecte simple.

În proiectarea activităților terapeutice se vor corela metodele și mijloacele adecvate cu contextele și mediile de instruire cele mai potrivite demersului educativ-compensator.

Vizitele la diferite instituții și obiective culturale sau deplasarea în natură vor contribui substanțial la creșterea gradului de autonomie personală și adaptabilitate socială, facilitând exersarea competențelor de orientare spațială, de interrelaționare cu semenii și raportare adecvată la mediul social.

În proiectarea activităților terapeutice se vor corela metodele și mijloacele adecvate cu contextele și mediile de instruire cele mai potrivite demersului educativ-compensator.

Bibliografie

- Cucuș, C., (2000), *Pedagogie generală*, Editura Polirom, Iași;
- Gherguț, A., (2005), *Sinteze de psihopedagogie specială, Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Editura Polirom, Iași;
- Gherguț, A., (2006), *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație*, Editura Polirom, Iași;
- Ionescu, M., (2010), (coord.), *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, Vanemonde, București;
- Mușu, I., Taflan, A., (1997), (coord.), *Terapia educațională integrată*, Editura Pro Humanitate, București;
- Popescu, Al., (1993), *Terapia ocupațională și ergoterapia*, vol. I, Editura Cerna, București;
- Popovici, D.V., Matei, R., (2005), *Terapie ocupațională pentru persoane cu deficiențe*, Editura Muntenia, Constanța;
- Radu, D.I., Ulici, G., (2003), *Evaluarea și educarea psihomotricității*, Editura Fundației Humanitas, București;
- Verza, E., Verza, E.F., (2011), (coord), *Tratat de psihopedagogie specială*, București, Editura Universității din București;
- Vlad, E., (1999), *Evaluarea în actul educațional-terapeutic*, Editura Pro Humanitate, București;
- Vlad, M., Ghilaș, I., Cozma, A., Vasiliu, C.M., (2009), *Dicționar enciclopedic de Psihopedagogie specială*, Editura Fundației Culturale Marin Speteanu, București;
- ***(2011), *Legea Educației Naționale Nr. 1/2011 și actele normative subsecvente acesteia, referitoare la învățământul special și special integrat*;
- ***Planurile-cadru, programele școlare în vigoare;
- ***(2016), *Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculumului național. Document de politici educaționale*, Institutul de Științe ale Educației;
- ***(2014), *Metodologia privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar - planuri-cadru de învățământ și programe școlare, anexă la O.M. nr. 3593/18.06.2014.*

Grupul de lucru

Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației

Adrian Romeo COZMA, coordonator Inspectoratul Școlar al Municipiului București

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Cozma Romeo Adrian	Inspectoratul Școlar al Municipiului București
Mozer-Schonborn Lucian	Școala Gimnazială Specială Nr. 7 București
Vasile Marinela	Școala Gimnazială Specială "Constantin Păunescu" București
Perșinaru Sorina Marinela	Școala Gimnazială Specială Nr. 2 București
Ionescu Corina	Școala Gimnazială Specială Nr. 2 București
Meran Mariana	Școala Gimnazială Specială "Sf. Nicolae" București